

GØR VERDENSMÅL TIL VORES MÅL MINIVERSION

Dette er en smagsprøve på nogle af målepunkterne fra Vores Mål-projektet, som er fremkommet med forslag til i alt 197 danske målepunkter for en mere bæredygtig verden

KORT OM VORES MÅL

De 17 verdensmål blev vedtaget af verdens ledere på FN's generalforsamling i 2015 for at sikre en udvikling frem mod en langt mere bæredygtig verden i 2030. 'Tænk globalt, handl lokalt' var i en periode et centralt motto om bæredygtighed. I dag vil man nok snarere både sætte et globalt og et lokalt fokus, der understreger behovet for global handling og for et samarbejde landene imellem med fokus på bæredygtighed og udvikling på den ene side, og på betydningen af de lokale handlinger for at opfylde den globale dagsorden på den anden side.

Det er præcis det, Vores Mål og de danske målepunkter handler om. Vores Mål har haft til formål at indsamle forslag til danske målepunkter, der er en præcisering af og et supplement til verdensmålene og de 231 globale indikatorer eller målepunkter, der er formuleret af FN.

De danske målepunkter er skabt inden for rammen af de 17 verdensmål for at understrege, at der er brug for både global og lokal handling. Danmark har som nation og som medlem af FN forpligtet sig til at opfylde de globale verdensmål og har samtidig forpligtet sig til at udarbejde, implementere og løbende revidere en national handlingsplan for verdensmålene.

De danske målepunkter, der er skabt med mange tusind bidrag fra borgere, virksomheder, organisationer og eksperter i fællesskab, er et udtryk for, hvad befolkningen

synes er vigtigt, når det gælder social, økonomisk og ressourcemæssig bæredygtighed i Danmark. Forslagene til målepunkter kan anvendes til at måle udviklingen inden for de respektive verdensmål og delmål i en dansk kontekst.

Vores Mål er skabt i et samarbejde mellem 2030-panelet og Danmarks Statistik. Danmark Statistik har fra et tidligt tidspunkt spillet en central rolle i det danske arbejde med verdensmålene ved at engagere sig i 2030-dagsordenen allerede under forhandlingerne i FN som et af de første nationale statistiskbureauer i verden, og har derpå bistået med måling af den danske status på FN's indikatorer.

Vores Mål er støttet af Industriens Fond, Lundbeckfonden, Nordea-fonden, Realdania og Spar Nord Fonden og er gennemført af Danmarks Statistik i samarbejde med Deloitte, der har indgået i et partnerskab med Geelmuyden Kiese, Dansk Energi Management, Sweco, Kraka Advisory, Roskilde Universitet og Aalborg Universitet. En styregruppe med repræsentanter fra fondene, Folketingets 2030-netværk, 2030-panelet og Danmarks Statistik har vejledt projektteamet i gennemførelsen af Vores Mål.

Denne miniudgave giver en smagsprøve på de danske målepunkter – du kan hente den fulde hovedrapport med alle 197 målepunkter her: www.dst.dk/voresmaal

Projektet i tal

VERDENSMÅL 6: RENT VAND OG SANITET

Vi skal sikre bæredygtig adgang og forvaltning af vand og sanitet for alle

Et globalt perspektiv

FN's Verdensmål 6 handler om at sikre rent vand, sanitet og hygiejne til alle i verden. Selvom der har været markant fremgang indenfor adgangen til vand og sanitet, er næsten en milliard mennesker stadigvæk uden adgang til en ren og stabil vandforsyning. Næsten tre milliarder mennesker har ikke adgang til basale håndvaskfaciliteter i hjemmet i form af rindende vand.

Sikring af adgangen til rent vand og sanitet handler også om at sikre en bæredygtig forvaltning af vand og spildevand som ressource. Derfor dækker verdensmål 6 også en række andre dimensioner såsom indvinding af ferskvand, vandknappe, internationalt samarbejde om forvaltning af vandressourcerne og beskyttelse og genoprettelse af vandkredsløbet og økosystemer i og omkring vandet.

Et dansk perspektiv

I Danmark har alle borgere adgang til en stabil, sikker og ren kilde til drikkevand i hjemmet. Derfor har fokus i debatten om verdensmål 6 handlet om forskelle i kvaliteten af drikkevandet afhængigt af kilden og efterbehandlingen på vandværkerne. I den forbindelse er det eksempelvis foreslået at måle kvaliteten af grundvandet samt mængden af vand, der renses.

Et andet emne har været opretholdelse og sikring af vores nuværende vandforsyning. Der er generelt ikke usikkerhed forbundet med at levere rent vand til borgerne i samfundet, men der kan være udfordringer med, at borer i perioder leverer grundvand, som ikke overholder grænseværdierne for pesticider og andre sundhedsskadelige stoffer. En screening af grundvandsboringer foretaget i 2020 af Miljøministeriet viste for eksempel, at flere borer overskred grænseværdierne for pesticider. Et forslag til målepunkt er her en opgørelse af brugen af pesticider og næringsstoffer i landbrug, skovbrug og gartnerier.

I Danmark har alle adgang til toilet- og håndvaskfaciliteter. I en dansk sammenhæng afspejler debatten, at det i højere grad er relevant at se på fremkommelighed og kvaliteten af de sanitære forhold i det offentlige rum og i kommunale institutioner, da disse forhold kan have en væsentlig betydning for livskvaliteten for forskellige befolkningsgrupper.

Danske målepunkter

Tabel 6 på næste side indeholder en kort præsentation af 11 forslag til nye danske målepunkter og desuden 16 øvrige forslag til danske målepunkter for verdensmål 6 fordelt på otte delmål. De respektive forslag til nye danske målepunkter beskrives efter tabellen.

Tabel 6. Forslag til danske målepunkter for verdensmål 6

	<p>DELMÅL 6.1. GIV ALLE ADGANG TIL RENT DRIKKEVAND Inden 2030 skal der opnås universel og lige adgang til sikkert drikkevand til en overkommelig pris for alle.</p>
<p>FN indikator(er): 6.1.1. Andel af befolkning, der bruger sikkert forvaltet drikkevandsservice</p>	<p>Forslag til danske målepunkter: 6.1.i. Udgift til vand og spildevand som andel af husstandsindkomsten 6.1.ii. Kvalitet af drikkevandet 6.1.iii. Kvalitet af grundvandet 6.1.iv. Andel af drikkevandet, der består af rensat grundvand</p> <p>Øvrige forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adgang til postevand ved offentlige arealer, for eksempel sportsbarer eller lignende • Vandkvaliteten i private boreriger til vandforsyningen • Andel af private vandforsynings-virksomheder
	<p>DELMÅL 6.2. GIV ALLE ADGANG TIL TOILET, SANITET OG HYGIJNE Inden 2030 skal der opnås lige adgang til egnet sanitet og hygiejne for alle, og ordentlige toilet forhold for alle, med særlig opmærksomhed på kvinder og pigers behov, og på mennesker i sårbare situationer.</p>
<p>FN indikator(er): 6.2.1. Andel af befolkning, der bruger sikkert forvaltede sanitetsfaciliteter, herunder håndvask faciliteter med sæbe og vand</p>	<p>Forslag til danske målepunkter: 6.2.i. Andel af elever, der er tilfredse med toiletforholdene i skolerne</p> <p>Øvrige forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adgang til offentlige toiletter med toilet- og adgangsforhold for alle grupper, herunder kvinder, mænd, unisex og desuden personer med handicap af begge køn
	<p>DELMÅL 6.3. STYRK VANDKVALITETEN, OG RENS OG BRUG SPILDEVAND BEDRE Inden 2030 skal vandkvaliteten forbedres ved at reducere forurening, afskaffe affaldsdumping og minimere udslip af farlige kemikalier og materialer, og halvere andelen af ubehandlet spildevand og væsentligt øge genanvendelse og sikker genbrug globalt.</p>
<p>FN indikator(er): 6.3.1. Andel af spildevand, der behandles sikkert 6.3.2. Andel af vandområder med god vandkvalitet</p>	<p>Forslag til danske målepunkter: 6.3.i. Mængde næringsstoffer udledt fra renseanlæg 6.3.ii. Forbrug af pesticider og næringsstoffer i landbrug, skovbrug og gartneri, hos husholdninger og på offentlige arealer</p> <p>Øvrige forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mængde urensat spildevand fra overløb fra renseanlæg • Andel vandløb og søer med god vandkvalitet • Støtte til virksomheder, som arbejder med cleantech • Bæredygtig anvendelse af vand indført i bygningsreglementer og tilstandsrapporter • Indarbejdning af miljømæssige hensyn i økonomiske cost-benefit-analyser • Digital understøttelse af undersøgelse af vandkvalitet • Mængde uvedkommende vand i afløbssystemerne
	<p>DELMÅL 6.4. GØR VANDFORBRUGET EFFEKTIVT OG SIKR FORSYNINGEN AF FERSKVAND Inden 2030 skal effektiviteten af vandanvendelsen indenfor alle sektorer øges væsentlig, og der skal sikres bæredygtig indvinding af og forsyning med ferskvand for at imødegå vandknaphed, og væsentligt reducere antallet af mennesker, der lider af vandmangel, betydeligt.</p>
<p>FN indikator(er): 6.4.1. Ændring af vandforbrugs-effektiviteten over tid 6.4.2. Vandstressniveau: indvindingen af vand som en andel af de tilgængelige friskvandsressourcer</p>	<p>Forslag til danske målepunkter: 6.4.i. Samlet vandforbrug 6.4.ii. Vandtab i vandforsyningen</p> <p>Øvrige forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Effektiv brug af grundvand til klimatilpassende formål, for eksempel afkøling

	<p>DELMÅL 6.5. INDFØR INTEGRERET STYRING AF VANDRESSOURCER Inden 2030 skal forvaltning af vandressourcer integreres på alle niveauer, herunder gennem samarbejde på tværs af landegrænser, som det er relevant.</p>
<p>FN indikator(er): 6.5.1. Grad af implementering af integreret vandressource forvaltning (0 - 100) 6.5.2. Andel af vandoplande på tværs af landegrænser med en operationel aftale om vandsamarbejde</p>	<p>Forslag til danske målepunkter: 6.5.i. Mængde næringsstoffer udledt i havet</p> <p>Øvrige forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mængde spildevand, der udledes via overløb til åer, søer og havet
	<p>DELMÅL 6.6. BESKYT OG GENOPRET ØKOSYSTEMER I OG OMKRING VAND Inden 2020 skal vandrelaterede økosystemer, herunder bjerge, skove, vådområder, floder, grundvandsbassiner og søer beskyttes og gendannes.</p>
<p>FN indikator(er): 6.6.1. Ændring i omfanget af vandrelaterede økosystemer over tid</p>	<p>Forslag til danske målepunkter: 6.6.i. Areal af søer, moser, enge, strandenge og overdrev beskyttet efter naturbeskyttelsesloven</p> <p>Øvrige forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Håndtering af de omkringliggende områder til et vandområde • Landbrugspligt og slåning af græs på brakmarker samt dets betydning for biodiversiteten
	<p>DELMÅL 6.A. STØT UDVIKLINGSLANDENES HÅNDTERING AF VAND OG SANITET Inden 2030 skal det internationale samarbejde og støtte til kapacitetsopbygning i udviklingslande udvides indenfor vand- og sanitetsrelaterede aktiviteter og programmer, herunder indvinding af vand, afsaltning, vandeffektivitet, spildevandsbehandling, genbrug og genanvendelsesteknologier.</p>
<p>FN indikator(er): 6.a.1. Mængde af vand- og sanitetsrelaterede officiel udviklingsbistand, som er del af en regeringskoordineret udgiftsplan</p>	<p>Forslag til danske målepunkter: N/A Der ikke identificeret relevante danske målepunkter til supplerende af FN's globalt gældende indikatorer, som opfylder de metodiske principper, og som ikke alene måler på ressourceinput, eller som ikke adskiller sig væsentligt fra FN's indikator. For eksempel er der modtaget forslag om størrelsen af den danske udviklingsbistand til vand og sanitet</p> <p>Øvrige forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Borgernes interesse i vandforsyning og -kvalitet
	<p>DELMÅL 6.B. STØT LOKAL HÅNDTERING AF VAND OG SANITET Støtte og styrke lokalsamfundenes deltagelse i at forbedre forvaltningen af vand- og sanitet.</p>
<p>FN indikator(er): 6.b.1. Andel af lokale administrative enheder med etablerede og operationelle politikker og procedurer for lokalsamfundenes deltagelse i forvaltning af vand og sanitet</p>	<p>Forslag til danske målepunkter: N/A Der ikke identificeret danske målepunkter til supplerende af FN's globalt gældende indikatorer, som opfylder projektets metodiske principper, eller som adskiller sig væsentligt fra FN's indikator. I den forbindelse kan fremhæves, at den danske forsyningssektor i vid udstrækning er lokal, da den er bundet op på kommunegrænser, forvaltes af lokale forbrugerejede vandværker eller er baseret på lodsejeres egne indvindinger</p> <p>Øvrige forslag:</p>

DELMÅL 6.1. GIV ALLE ADGANG TIL RENT DRILLEKVVAND

Dansk målepunkt 6.1.i. Udgift til vand og spildevand som andel af husstandsindkomsten

Begrundelse

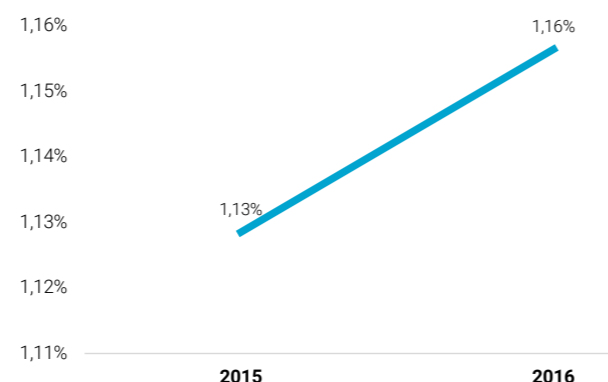
Adgangen til rent drikkevand handler blandt andet om at have råd til at købe rent drikkevand og skille sig af med spildevand. UNDP (*United Nations Development Programme*) har fastsat, at den realistiske andel af den årlige indkomst for en husstand, som går til vand og spildevand, ikke bør overskride 3 procent. Ifølge Dansk Vand- og Spildevandsforenings (DANVA) undersøgelse "Vand i tal" fra 2019 bruger en gennemsnitsfamilie på 2,2 personer i gennemsnit 83 m³ vand om året, og de betaler i gennemsnit 70 kr. per kubikmeter vand. Denne pris varierer meget på tværs af landet og påvirker derfor forskellige samfundsgrupper på forskellig vis. Over de senere år har prisen generelt fulgt forbrugerprisindekset, selvom den del, der vedrører spildevand, steg kraftigt i årene 2007-2009. Det foreslåede danske målepunkt opgøres som husholdningernes gennemsnitlige årlige udgift til vand og spildevand som andel af husstandsindkomsten.

Tendens

For en gennemsnitshusholdning var den gennemsnitlige udgift i 2016 til vand og spildevand som andel af husstandsindkomsten 1,16 procent. Der ses en beskedne stigning fra 2015 til 2016.

Baseline

Figur 83 Husholdningers gennemsnitlige årlige udgift til vand og spildevand som andel af husstandsindkomsten

Note: Figuren viser udviklingen i husholdningers gennemsnitlige årlige udgift til vand og spildevand som andel af husstandsindkomsten i perioden 2015-2016. Det har ikke været muligt at få tal for perioden efter 2016 inden projektets afslutning.
Kilde: Danmarks Statistik

Opdeling – Geografi			Opdeling – Befolkning			
Nationalt	Regionalt	Kommunalt	Køn	Alder	Herkomst	Indkomst
✓						

Dansk målepunkt 6.1.ii. Kvalitet af drikkevandet

Begrundelse

Størstedelen af det vand, der drikkes i Danmark, kommer fra vandhanerne. For at sikre rent og sikkert vand til alle, er det vigtigt at måle kvaliteten af det vand, som pumpes ud som drikkevand til de danske husstande. I Danmark er der fastsat kvalitetskrav til drikkevandet tre steder i distributionsnettet: ved afgang fra vandværk, ved indgang til ejendom og ved forbrugerens taphane. Miljøstyrelsen analyserer hvert tredje år kvaliteten af det danske drikkevand. Analyserne er primært baseret på drikkevandsprøver, der er taget på ledningsnettet eller ved afgang fra vandværk. I sjældne tilfælde er der også foretaget analyser af prøver taget ved taphane. Der foretages generelt kun analyse af drikkevandet ved taphane, hvis der er mistanke om, at kravene til drikkevandskvaliteten ikke er overholdt. Der foretages vandanalyser for vandværker, der indvinder mere end 350.000 kubikmeter vand om året. Det svarer til cirka to tredjedele af den samlede indvundne vandmængde.

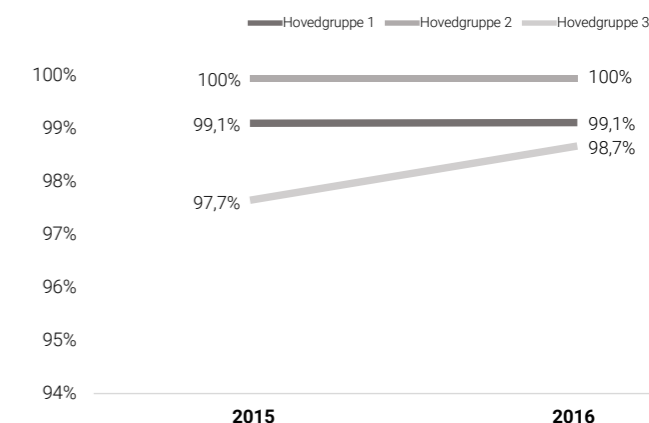
Miljøstyrelsen overvåger overskridelser af grænseværdier for parametre som for eksempel lugt, natrium, jern, pesticider, og arsen. Overordnet opdeles parametrene i tre hovedgrupper: hovedgruppe 1 (drikkevandets hovedbestanddel, uorganiske sporstoffer og organiske mikroforureninger), hovedgruppe 2 (pesticider) og hovedgruppe 3 (mikrobiologiske parametre). Det foreslåede danske målepunkt opgøres som andelen af stikprøver for hvert parameter indenfor hver af de tre hovedgrupper, der overholder kvalitetskravene for drikkevand.

Tendens

For hovedgruppe 1 har overholdelsen af kvalitetskravene ligget stabilt på 99,1 procent i perioden 2015-2016. For hovedgruppe 2 er overholdelsen af kvalitetskravene 100 procent i hele perioden, mens overholdelsen er steget fra 97,7 til 98,7 for hovedgruppe 3.

Baseline

Figur 84 Kvaliteten af drikkevandet

Note: Figuren viser udviklingen i kvaliteten af drikkevandet i perioden 2015-2016. Miljøstyrelsen forventer at udarbejde en ny analyse af kvaliteten af det danske drikkevand for 2017-2019 i slutningen af 2020. I 2016 var der primært overskridelser af grænseværdierne for coliforme bakterier, kimtal ved 22 °C og kimtal ved 37 °C.
Kilde: Miljøstyrelsen

Opdeling – Geografi			Opdeling – Befolkning			
Nationalt	Regionalt	Kommunalt	Køn	Alder	Herkomst	Indkomst
✓						

Dansk målepunkt 6.1.iii. Kvalitet af grundvandet

Begrundelse

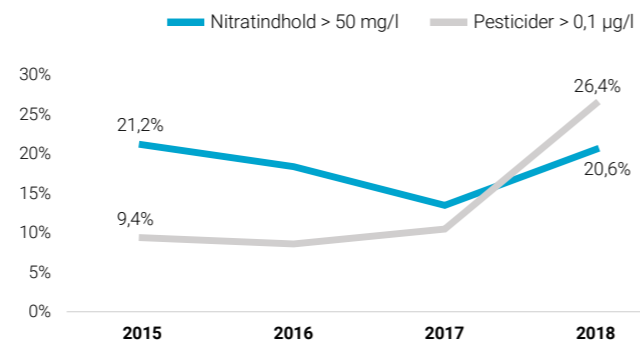
99,9 procent af det danske drikkevand fra hanerne kommer fra grundvandet. Kvaliteten af grundvandet er et centralt målepunkt i forhold til at give alle adgang til rent drikkevand. Miljøstyrelsen analyserer årligt kvaliteten af grundvandet gennem grundvandsovervågningen (GRUMO). Det foreslåede danske målepunkt opgøres som andel af stikprøver i vandværksboringerne, der overskrider Miljøstyrelsens grænseværdier for nitrat og pesticider det givne år.

Tendens

I perioden 2015-2017 overskred cirka 10 procent af stikprøverne Miljøstyrelsens grænseværdier for pesticider. Andelen steg i 2018 til 26 procent. Stigningen skyldes til dels, at stikprøverne i 2018 blev analyseret for en række pesticider, der ikke indgik i stikprøverne analyseret i perioden 2015-2017. Derudover var stikprøven i 2018 fortrinsvis rettet mod borer, hvor der tidligere var påvist pesticider.¹ I 2018 overskred omkring 21 procent af stikprøverne grænseværdien for nitrat.

Baseline

Figur 85 Andel af stikprøver i vandværksboringerne, der overskrider Miljøstyrelsens grænseværdier

Note: Figuren viser udviklingen i antallet af stikprøver i vandværksboringerne, der overskrider Miljøstyrelsens grænseværdier i perioden 2015-2018.

Kilde: De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland

Opdeling – Geografi			Opdeling – Befolkning			
Nationalt	Regionalt	Kommunalt	Køn	Alder	Herkomst	Indkomst
✓						

¹ GEUS, Grundvandsovervågning 1989-2018.

Interesseret i at vide mere?

Download den fulde rapport her: <https://www.dst.dk/da/Statistik/Sdg/aktiviteter/danske-maalepunkter>

Danmarks Statistik
dst@dst.dk

Vores Mål er skabt med støtte fra:

**INDUSTRIENS
FOND** FREMME
DANSK
KONKURRENCEEVNE
The Danish Industry Foundation

**NORDEA
FONDEN**

